СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 194. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 20 серпня, 1934. VOL. XLII. No. 194. Jersey City, N. J., Monday, August 20, 1934. THREE CENTS.

НЕ БУДЕ ЕКСПОРТУ ПШЕНИЦІ З АМЕРИКИ

СКОРОЧЕННЯ ЗАСІВІВ ТА ПОСУХА СПИНИЛИ ЕКСПОРТ ПШЕНИЦІ ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН. — Департамент хліборобства заявив, що в біжучому році зі Злучених Держав не буде допущений вивіз за кордон пшениці. Зменшення посівів весною та посуха привели до того, що ледви вистарчить пшениці для задоволення внутрішніх потреб держави до наступного врожаю.

Таксамо буде припинений цілковитий експорт лену й деяких інших продуктів хліборобства. Департамент тепер готується до розділу пшениці та інших продуктів хліборобства так, щоб були задоволені всі потреби населення, а також щоб мати можність давати харчову допомогу безробітним нуждарям.

НА ПЕРЕДОДНІ СТРАЙКУ ТКАЧІВ.

НЮ ЙОРК. — Лідери ткацьких юній кажуть, що все більше груп ткачів голосують за приєднання до страйку ткачів, який має розпочатися 1-го вересня. Рахують, що вже дотепер готуються до страйку 625,000 ткачів у ріжних частинах Злучених Держав.

Всі ці голосування є підготовкою до генерального страйку ткачів та разом з тим мандатом для лідерів юній, які зможуть проголосити страйк, коли вважатимуть його потрібним. Разом з тим робляться заходи, щоб до страйку недопустити.

ЗНАЙШЛИ СПОСІБ НЕДОПУСТИТИ ДИТЯЧОГО ПАРАЛІЖУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Професор Джан Калмер заявив, що він знайшов зі своєю помічницею, Анною Рул, сировицю, яка недопускає дитячого паралічу. Він каже, що їм пощастило знайти таку сировицю, яка вже на 100% забезпечує від занедужання на дитячий параліж.

Проф. Калмер та його помічниця Рул зробили були собі прищеплення тої сировиці й крім легкої гарячки короткий час нічого не чули, але набули імунітет (забезпечення) супроти дитячого паралічу. Калмер уважає, що скоро кождій дитині будуть робити щеплення цією сировицею, як тепер роблять щеплення проти віспи.

ЛАБАТ НА ВОЛІ.

ЛОНДОН (Онтаріо, Канада). — Броварник Лабат, якого кілька днів тому схватили бандити, вже вернувся до дому. Є чутки, що за нього заплачено викуп в сумі 50,000 долярів, але він каже, що його випустили без викупу, бо бандити боялися, що поліція вже попала на їх слід.

ДЕРЖАВНІ УРЯДНИКИ НЕ ПОВИННІ ПОЛІТИКУВАТИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт в інтервю з кореспондентами ґазет заявив, що він сподівається, що всі державні урядники стримаються від активної участи в політиці. Але президент не дав відповіди на питання, чи буде зроблено в цій справі що з його сторони, чи це мають вирішити директори департаментів і т. п.

КІНОВИЙ АРТИСТ ПОСОБЛЯВ КОМУНІСТАМ.

САКРАМЕНТО (Каліфорнія). — Поліційний детектив у справі боротьби з радикальними елементами, Кунц, заявив, що в руках поліції є лист комуністів, в якому говориться, що кіновий артист Джеймс Ґаґні давав гроші на комуністичну роботу. Крім того автор листа, комуніст, говорить, що Ґаґні обіцяв притягнути також інші кінові „зорі" до пожертви на комуністичну організацію.

Поліція заявляє, що арештованих комуністів, а також тих, що співділали з ними, притягають до відповідальности за кримінальний синдикалізм. Артист Ґаґні заперечує тому, що поліція його обвинувачує в матеріяльній допомозі комуністам.

ЗАДОВОЛЕНІ З ДОПОМОГИ БАНКІВ.

ВАШИНГТОН. — Вищі урядники адміністрації в справі видачі допомоги на направу домів задоволені з того, що майже всі банки розпочали жваву працю видання позичок домовласникам, які хочуть направляти свої доми. Адміністрація сподівається цим способом значно оживити будівельну активність у Злучених Державах та дати працю кільком міліонам робітників.

Зі сторони адміністрації ведеться широка пропаганда за те, щоб домовласники негайно брали державну позичку на направу та перебудову своїх домів.

ДЖАНСОН УСТУПИТЬ.

ВАШИНГТОН. — Головний адміністратор „Найри", генерал Джансон, виїздить на вакації. Думають, що він уже не повернеться на своє становище й буде заміненний кимсь іншим. Джансонови доводиться часто впадати в конфлікти з ріжними особами й організаціями, коли він безоглядно старається скрізь впроваджувати „Найру".

Можливо, що на його місце президент покличе людину з більше дипльоматичним хистом.

НЕ ДУЖЕ РАДО ВИТАЮТЬ.

Німецький посол фон Папен доручив свої урядові грамоти президентови австрійської републики, Міклясови. Принятя німецького посла відбулося зі всіми правилами дипльоматичної етикети, але було формально-зимне.

САМОСУД НАД ЗНАХОРОМ.

В селі Устянішки юрба жінок мало не вбила 34-літнього Петра Лубка, який, не маючи поняття про лічення, подавався за лікаря. Внаслідок його недозволених практик сім осіб померли, а недавно, одна селянка, Марія Садовська, втруїлася зілями, які дав їй Петро Лубка. Поліції вдалося вирвати пораненого й ледви живого „лікаря" з рук розлючених жінок.

ҐРІМ УДАРИВ У КУХЛИК ПИВА.

Над Братиславою (головне місто Словаччини) перейшла хуртовина, підчас якої ґрім ударив у хату власника гостинниці Вайса. Саме був устав і підійшов до чопа, щоби наточити пива до кухлика. В тій хвилі побачив у кухлику блиск і ґрім вибив Вайсови кухлик із руки. Вайсови не сталося нічого, а ґрім ушкодив лише мідяні частини при чопі.

ВИСТАВА ОПЕРИ „МАЗЕПА" В МОСКВІ.

Тому 50 літ була перша вистава опери „Мазепа" Петра Чайковського в Москві й опісля там її не ставили. Царська цензура була дещо обтяла з опери, а зрештою Москва не рада була опері, якої тема за поемою Олександра Пушкіна п. н. „Полтава" була із визвольної боротьби України за гетьмана Івана Мазепи проти Москви і царя Петра І. Тепер-же обновив виставу тої опери впорядчик Леонід Баратов, котрий каже, що опера „Мазепа" відзначається красою, силою, щирістю та помітною комбінацією ліричного і трагічного схвилювання. Він виставив оперу у великім театрі в Москві з повною виставністю, дібравши артистів та гарні строї й декорації, так, як це те малоб виглядати тому 225 літ. Публика заповнила театр ущерть і ґрімким оплеском не було краю. Найбільше припала до душі публиці колискова пісня Мотрі. Але критики в большевицьких ґазетах у Москві не погодилися ані з Баратовом, ані з публикою. Вони критикують режисера Баратова, що Мазепу, замісць войовником, зробив сентиментальним парубком, а Кочубея, замісць найбільше драматичною фіґурою, як цього хотів Пушкін, а навіть Чайковський, зробив безрадним старцем.

ЛЕТУНКА — ЧЕРНИЦЕЮ.

Одною з найславніших летунок у цілому світі є Румунка Смаранда Бреску. Вона недавно встановила новий рекорд, скочивши з легкопада з висоти 7,000 метрів. Усеж таки в кінці закинула вона свою летунську карієру і вступила до монастиря. По відбутті новіціяту задумує вона виїхати на Далекий Схід і там присвятитись місіонарській справі та опікуватися недужими і прокаженими.

ПОСУХА СКІНЧИЛАСЯ.

Всі околиці в Америці, котрі потерпіли через посуху, діждалися вже дощу. У декотрих околицях упав зливний дощ. Височі ріки знову наповнились водою.

СТАТИСТИКА НІМЕЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ.

Німецький Інститут Журналістики видав статистику про стан німецьких часописів. Від початку 1934. року виходять 3,097 часописів загального накладу 16,681,595 примірників.

СОВІТСЬКИЙ ГОЛИВУД.

Народній комісаріят совітського Союзу рішив побудувати в околиці Баку величезне фільмове місто. Це підприємство має головно на меті заступити на просторі СССР чужі фільми, головно американські, ще й виробляти на експорт свої. Все те, що технічно має Голівуд, обіцюють зробити і в Баку. Обраховують, що річно може вийти звідти 26 великих фільм і 36 легких. Всі знаємо, що деякі фільми з совітських робітень першорядні і що в радянськім Союзі є дуже талановиті режісери, але знаємо теж, що тенденція деяких фільм безмежно наївна. Можливе, що совітські фільми на експорт теж матимуть тепер інший характер.

РОДИНА СКУПАРІВ, ЩО МАЛА ЩАСТЯ.

В околиці Монте Карльо помер цими днями Португалець Гондоса, який поселився там із вдячности, що в касині гри на рулетці виграв великі гроші. Побудував собі віллю у 1914 р. і доживав віку з капіталу. Його дві сестри та три брати, що діставали від нього довгий час пенсію, хотіли теж спробувати щастя на тому самому зеленому столі. Гондоса заборонив їм грати і перестав виплачувати їм підмогу. Тоді одна зі сестер почала грати в інших касинах і виграла міліон. За її прикладом пішли інші брати та сестри і скрізь вигравали великі суми, але були такі розумні, що, дійшовши до майна, не грали більше; що гірше; стали такими скупарями, що заголоджували свою службу і прикидались перед світом жебраками. Наймолодший з їх рідні живе в Парижі і просить милостині, щоб не видавати гроші, складених в якомусь банку. Впевняють, що це одна з найбагатших родин в Европі, про розміри майна якої ніхто точно не знає, бо всі вони мовчать про те, що і де мають.

ВИБИЛИ ШИБИ.

Агенція „Всхуд" повідомляє, що в Журавицях біля Бучача українські націоналісти вибили шиби господарям: Осипови Антонюкови, Осипови Загородному та Костеви Загородному за це, що молоко продавали місцевим жидам, а не українській молочарні. Поліція веде слідство.

ЩЕ СТРІЛЬНА.

14-літній Адам Бекенюк з села Ворончина на Волині знайшов за селом у рові гармате стрільно, покликав молодшу сестру Евгенію й почав розбирати його. Стрільно вибухло й розірвало дітей на шматки.

ВІТРИЛЬНИКОМ ПО ОКЕАНІ.

9 місяців тому вибралися два німецькі спортовці, Грапентін і Грендт, з міста Ельбінг маленьким вітрильним човном на море. Тепер доїхали вони щасливо до Ріо де Жанейро.

ЗБИРАЛИ НА „БЕРЕЗУ КАРТУСЬКУ".

Поліція в Лодзі арештувала якогось Стахурського, Золотова та Жуковського, що подавали себе за членів „Т-ва Народового" та збирали складки для інтернованих у Березі Картуській членів того т-ва. Крім того подавали себе за представників Союзу резервістів і Звйонзку стшелецького. При цій нагоді продавали печатки, календарі і т. д. Вели теж картотеку та мали дуже добре уладжене бюро. Пошкодованих є чимало фірм і приватних людей на кільканацять тисяч злотих.

МІСТО З ОДНОЮ ВУЛИЦЕЮ.

Мало хто знає, що Суез, місто славне в усьому світі, має тільки одну вулицю. Над каналом, що належить до найважніших водних шляхів, іде вулиця з 40 домами, кількома пальмами, базаром, малим двірцем і кількома готеліками та шиночками для подорожніх. Тут зупиняються кораблі у подорожі на Далекий Схід, тут переводять гостру митну контролю і тут перехрещуються кораблі.

НАЙМОЛОДШЕ ПОДРУЖЕ.

У Варшаві відбувся шлюб 13-літньої Хаї Б., доньки фабриканта, з 14-літнім Веніяміном Х., сином шевця. Їхні батьки погодилися з одружінням, бо довідалися, що Хая Б. стала матірю.

БІЙКА ГУЦУЛІВ НА КОСИ.

У Космачі в суперечці почали бійку за жінку Гринь Сасик і Илько Степанюк. Сисак ударив Степанюка кінцем коси в лівий бік і оставив косу в тілі. Степанюк витягнув собі косу з тіла та пробив нею Сисака двічі в живіт, так, що тенеса вийшли на верха. Опісля Степанюк сів на коня та приїхав до дому. Та його стан безнадійний, бо легені виплили йому на верха. Сисак помер у шпиталі.

ДОВГИЙ СОН СТУДЕНТА.

У Перемишлі до готелю „Польонія" спровадився молодий чоловік, який подав, що зветься Роман Білозор, студент медицини зі Львова. Коли після 24. годин студент не виходив, отворили двері і побачили, що він спить у ліжку. Не могли його пробудити, тому відставили до шпиталю та й тут не змогли лікарі пробудити його. Здогадуються, що студент зажив щось на сон, можливо, щоби покінчити з життям.

ЗА НАЙЛІПШУ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКУ ПОВІСТЬ.

Секретаріят паризької Академії Наук Моральних і Політичних розписав недавно конкурс на найліпшу протибольшевицьку повість. Визначена нагорода: 50,000 франків. Реченець надсилання рукописів продовжено до жовтня ц. р. Вислід буде оголошений з початком квітня 1935 р. Зацікавлення цим конкурсом у світі дуже велике.

ПЕРЕД ЯПОНСЬКИМ ПОПЕРЕДЖЕННЯМ МОСКВІ

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ГОТУЄТЬСЯ ЗАЯВИТИ ПРОТЕСТ ПРОТИ ДІЯЛЬНОСТИ МОСКОВСЬКИХ АҐЕНТІВ У МАНЧУКУ.

ТОКІО (Японія). — З достовірних джерел стало відомо, що японський уряд готується заявити перед Москвою протест і попередження проти діяльности в Манчуку комуністичних аґентів та зпричоду чисельних випадків непорозумінь тощо на радянсько-манчуцькому кордоні. Один з високих урядників міністерства справ закордонних заявив, що японський уряд не думає, що такий протест і попередження викличуть якісь більші дипльоматичні ускладнення.

Він рішучо заявляє, що масовий арешт російських урядників на Східньо-Китайській залізниці не має нічого спільного з перервою розмов між Москвою і Манчуком у справі продажі залізниці. З урядових кол також стараються заперечити вістки з Москви, що нібито Японія хоче захопити Східньо-Китайську залізницю.

В той час, як в урядових колах стараються інтерпретувати російсько-японські непорозуміння як незначні, японська преса, навпаки, нахвалюється, що Японія готова почати воєнну акцію проти Росії, коли не матиме задоволення від Москви й большевики не спинять своєї діяльности в Манчуку. Деякі японські ґазети видрукували заяву анонімного члена воєнно-пропаґандивного бюра, який заявляє, що у військових колах рішено тепер взятися до рішучих заходів проти московської провокації в Манчуку.

Японське воєнне міністерство опублікувало реєстр пятнацятьох провокаційних випадків, що сталися на манчуцько-сибірському кордоні. Комунікат міністерства обвинувачує Москву в уладженні цих непорозумінь та провокаційних випадків.

МОСКВА ОБВИНУВАЧУЄ МАНЧУКО.

МОСКВА (СССР). — Московська преса повідомляє, що манчуцький уряд рішив голодом боротися проти російських урядовців на Східньо-Китайській залізниці в Манчуку. З Хабаровська повідомляють, що для цього манчуцька влада спинила рух розїздних крамничок, які їздили по залізниці в спеціяльних вагонах, а кооперативні крамниці мусять одержати спеціяльний дозвіл манчуцького уряду на дальше своє існування.

Цим способом манчуцький уряд старається створити неможливі умовини життя в Манчуку російським урядовцям на залізниці. Тут відчувається значне напруження через Східньо-Китайську залізницю, яке настало між Москвою і Токіом.

ГІТЛЕР ХОЧЕ СКРІЗЬ ЦЕНЗУРУВАТИ ПРЕСУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Стало відомо, що недавно німецький уряд заявив гострий протест перед сарською міжнародньою комісією проти того, що частина періодичної преси в Сарі нападає різко на німецький уряд і веде пропаганду проти Німеччини. Уряд Гітлера заявляє здивування й незадоволення, що міжнародна сарська комісія не припинить таких нападів у пресі, яка виходить на тій території, що знаходиться під її контролею.

Гітлерівську ґазету припинила комісія на шість місяців за те, що вона напала на комісію за бажання створити двотисячний відділ поліції для підтримання порядку в Сарі підчас плебісциту.

ІТАЛІЯ ЩЕ РАЗ ЗАЯВИТЬСЯ ЗА ПІДТРИМКУ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Скоро відбудеться побачення канцлера Шушніґа з Бенітом Мусоліні. Побачення це відбудеться підчас маневрів італійської армії на кордоні Австрії. Сподіваються, що Мусоліні ще раз заявить рішучо в імені Італії, що Італія за всяку ціну буде підтримувати австрійську державну незалежність.

Канцлер Шушніґ каже, що австрійський уряд думає скоро призначити всенародне голосування в справі нової конституції. Уряд не сумнівається, що більшість висловиться за конституцію, змінену покійним канцлером Дольфусом.

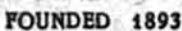
НІМЕЦЬКІ ЖИДИ ЗА ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Національна Ліґа Німецьких Жидів випустила відозву з закликом, щоб усі німецькі Жиди голосували 19 серпня за канцлера Гітлера, признаючи йому права диктатора-лідера. Ця ліґа заявляє, що переслідування Жидів у Німеччині були викликані необхідністю боротися з ненімецькими зайдами.

Крім того ліґа висловлюється, що Жиди повинні разом з іншими боротися за обєднання в одну цілість усіх німецьких земель та за скріплення й більше зцентралізування німецької держави.

ЗЛИВА В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Велика злива затопила водою багато сіл, містечок і міст у Румунії, а особливо на березі Чорного моря. Все населення залитих водою районів знаходиться у великій біді.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„МИ ГОТОВІ"

На передодні світової війни російський воєнний міністер, Сухомлінов, заявив у комісії Державної Думи в справі оборони, що „ми готові" до війни. Таку заяву зробив рішучо й позитивно воєнний міністер у той час, коли далеко ще не було закінчене переузброєння російської армії, коли вона ще мало була устаткована скрорострілами, новими гарматами й т. п. А тому вже на третій місяць війни стало видно, що були варті авторитетні слова воєнного міністра Сухомлінова. Тоді їх почали пояснювати, що Сухомлінов сказав „ми готові", але проковтнув „до поразки".

Цей невдалий міністер нарешті попав під суд і заплатив каторжною вязницею, звідки його звільнила революція. Отсю самохвальбу пригадуємо тепер, коли зі сторони червоного російського міністра, Ворошілова, нераз чути слова „ми готові", хоч не такі рішучі й не так прямо сказані, як його попередником. Тепер знову чути отсе „ми готові" зі сторони найвищого російського урядника, відпоручника московського уряду в Манчуку, що завідує Східньо-Китайською залізницею з російської сторони, Кузнєцова.. В своїй останній промові перед службовцями залізниці він заявив, що „ми готові" до збройного захисту російських урядовців у Манчуку.

Що така заява значить? Чи дійсно Росія готова післати свої війська до Манчука, бо в інший спосіб вона не зможе оборонити своїх урядовців, що там жиють; чи може цим Кузнєцов хоче залякати Японців, які стоять за спиною уряду Манчука? В кождому разі така заява може спровокувати події на Далекому Сході, які в дійсности не бажані Москві. Адже Москва тепер боїться найбільше війни. Тому її міжнародній комівояжер, Літвінов, так гасає по цілій Европі, підписуючи миролюбні пакти, з ким тільки вдасться їх підписати. Він готовий підписати такі пакти й з папою римським, щоб лише той згодився покликати католиків до покори большевицькій Москві в Росії та до приязни в інших державах. Мсква тепер підписала би пакт „вічного миру" навіть з Готентотами, якби лише хоч трохи вірила в те, що це забезпечить її від зовнішнього конфлікту.

Тепер ще годі сказати, що криється за словами Кузнєцова „ми готові". Але може статися таке, чого не надіялася Москва й не сподівався Кузнєцов. Японія може захотіти ту готовість перевірити намацально й тоді буде видно, чи не є це старе Сухомлінове нахвалювання, що було одним з тих численних факторів, які привели царську Росію до катастрофи.

КАРТИНА З ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

Коли взяти на увагу цілу Европу, від Уралю по канал Ляманш та пролив Ґібральтару, то на значно переважаючій просторні її панують ненормальні правно-політичні відносини, а то диктатура в одній або другій формі, цілковите потрясення давніх, добрих демократичних засад. Як є в Польщі — знають наші читачі добре, а/висилання нелюбих урядови людей на три, згляднo шістьмісячну примусову працю у відокремленню — без судового присуду і без можности оборони — характеризує якнайкраще положення горожан, котрі мають „щастя" належати до цеї держави.

Та всеж таки життя народу має свої потреби і страх перед висланням до Берези Картуської не може здержати орґанічної роботи над народом, над його орґанізацією передовсім над його просвітою. І тому, без огляду на те, яка там „політика" в краю, чи поза краєм, чи більші, чи менші паради роблять убитим хруням, просвітна робота по повітах мусить бути виконувана відповідно до начеркненого пляну.

Я тут подам звіт з просвітньої анкети, яка саме відбулася в Коломиї, а яку скликала старшина тамошньої філії „Просвіти". На її чолі стоїть адвокат д-р А. Кузьмич, котрий перед війною був у Коломиї повітовим січовим отаманом і орґанізував Січове Стрілецтво, а підчас українсько-польської війни командував сотнею. Це людина незвичайно енерґійна. Коли перед пятьма роками були раз дуже бурхливі збори філії „Просвіти" з причини замаху клерикалів на неї, він, стоячи на ногах і не сівши ні на хвильку, кермував пять і пів гоини тими зборами з незвичайним спритом і тактом.

Директором просвітньої канцелярії є **Богдан Велигорський**, тип **„Пепічка"**, то є такого, що освічувався по війні в Чехії і підглядів добре спосіб тої чеської роботи, котру великий Масарик назвав „маля праце". Він що неділі відбуває по селах нераз і по два і три збори, а радше переводить контролю діяльности читалень. А хоч уже чотири місяці не бере тої мізерної платні, яку йому філія має платити, жиє тим, що його жінка з села від родичів привезе.

Скликана недавно обома тими діячами до Коломиї просвітня анкета мала на цілі докладне поучення про закони, які обовязують у справах товариств, зборів, усяких імпрез та получених з тим оплат. Ішло також про виказання і поправу деяких хиб у дотеперішнім веденню просвітньої роботи на місцях. В коломийськім повіті є 94 читальні, з чого 35 вислали на ту нараду 81 делеґатів. Вислали очевидно лише читальні з сіл, які лежать близько Коломиї, бо для дальших сіл мусять бути скликані осібні районові анкети — в Яблонові, Печеніжині та Гвіздці.

Цікавий був вигляд делеґатів. Були це самі молоді люди з **„коротким волоссям"**. З „довговолосих", то є зі старшої ґенерації, не було мабуть ані одного. Лиця в них інтеліґентні, а на тих лицях відбивалася зосереджена увага до виводів прелеґентів. Але і виводи прелеґентів були річеві, без зайвих фраз.

Перший говорив адвокат д-р Турянський про закони про товариства і збори, імпрези (фестини і т. п.) та стемплеві належитости. А закони ті дуже скомбіновані і часто неясні, отже дуже легко перепустити якийсь параґраф, чи, як тепер у Польщі говориться, „артикул". А й оплати з нагоди імпрез немалі: на саме подання більше як $1, а на дозвіл знову більше як $1. Це просто наложений податок на просвіту і приличну забаву. Бо в коршмі можна бавитись і без стемплів.

Зокрема по вбивстві Перацького посипалися заборони ріжних фестинів, а в Коломиї навіть великого, дуже добре приготованого свята „Каменярів". А чому? З якої причини? Но, бо так хотілося тим панам, що мають силу дозволяти або заборняти.

Дуже популярно, наводячи короткі казки і приповідки, говорив **проф. О. Чайківський,** завчасу спенсіонований, бо... їздив по читальнях з викладами. Він представив недолю тих книжок, що вийшли за границею, приїхали (закуплені „Просвітою") до Рідного Краю, лежали довго в маґазинах у Львові, потім поїхали до її філій, а дальше і до читалень, де жінка п. голови накриває ними горшки. Колиб.. розкуплено всі книжки, які лежать у „Просвіті" на складі, то вона позбуласяб довгів.

П. Б. Велигорський обговорив ширше справу закупна книжок поодинокими людьми. Могли би виплачувати збіжем. Читальня „Просвіти" в Лісках виставила дім, мов яку палату, але навіть околоти на ту цілі приймала. Книжки мусять бути оправлені, бо люди страшно деруть. Беручи книжку до рук, треба руки обмити передтим, а потім безумовно не годиться робити **„ослячих вух"**. Треба докладно читати спис сконфіскованих і заборонених книжок, який видала „Просвіта". В противнім випадку уряд читальню завішує й опечатує, а потім розвязує.

Великою хибою деяких читалень є, що зібрані з членських вкладок гроші роззичили між людей. Треба ті гроші чимскорше стягнути. Обіжники, які висилає філія, повинен виділ точно перечитувати і строго їх держатись. Кождий член читальні повинен бути рівночасно і членом головного товариства у Львові.

Д-р Р. Ставничий підніс вагу селянських хорів. Для диріґентів був минулої зими навіть курс у Коломиї. Мусимо старатися так повести науку, щоби всі хори могли рівночасно виступити. Адже й у Відні підчас ювилейних свят у честь Шуберта (1928 р.) співали **45,000** співаків рівночасно.

Д-р Трильовський, навязуючи до слів передбесідника, підніс, що при влаштовуванню концертів, академій і т. п. треба засадничо **уникати сумних, безнадійних пісень.** Зрештою бесідник виказав низку інших хиб в щоденнім життю наших хліборобів, котрі віднімають нам прикмету культурної нації, а дальше говорив про враження, які мала в нас панна **Ганна Романчич,** делеґатка Канади на жіночий конґрес у Станиславові. І вона ті хиби (бруд, їда з одної миски, брак підлоги і т. ін.) завважала, але взагалі вона застала рівень нашої свідомости національної й орґанізації вищим, ніж собі представляла. Мала вона також комічні пережиття між нами, як ось таке: Побачила вона раз одного селянина з завязаною головою. На питання, що йому бракує, він відповів: **„Та мене жінка побила!"** Це її дуже здивувало, бо в Канаді таке не буває. Та там і чоловіки жінок не бють. Панна Романчич зробила на всіх дуже велике враження своєю енерґією та своїм розмахом. Обіхавши Коломийщину, звідки її родичі походять (вона родилася вже в Канаді), поїхала вона ще і на Радянщину. Слова признання такої людини для нашої роботи повинні нам додати ще більшого завзяття.

Наступний бесідник, **М-р Романюк,** розповів про свої враження підчас люстрації читалень. Отже є і такі виділи, котрі не вміють вести діловодства і тому треба для них видати відповідні друки.

По запитах поодиноких членів анкети та по потрібних поясненнях, голова закрив наради, котрі тревали більше як чотири години.

Як бачите, ми не спимо, а надія наша власне на тих селян **„з коротким волоссям"**.

Іван Гуцуляк.

УКРАЇНСЬКЕ РЕМЕСЛО В ЙОГО ІСТОРИЧНІМ РОЗВИТКУ

(ВУНІ) В серії викладів проф. Кузелі про українське народнє виробництво відбувся дня 29. червня в Українському Науковому Інституті в Берліні дальший виклад д-ра Кузелі про українське ремесло в його історичному розвитку.

Поверховий обсерватор народнього життя на Україні не багато вміє сказати про наше народнє ремесло: його зводять у нас звичайно до ткацтва, кереміки та виробништва деревляних предметів. Усіж інші форми та відміни народнього виробництва так мало відомі, що в нас загалом говориться про недостачу замилування чи там придатности Українців до ремесла та звичайно підкреслюється чуже походження значного числа дуже потрібних ремесел та ремісників.

Тимчасом по правді річ мається цілком не так: український нарід здавен давна знав і вживав ріжного роду ремесел і до сьогодні заспокоює по змозі власними силами все важніше, що йому потрібне для життя й хазяйства, тримаючись при цьому своєї питомої народньої техніки й старої, нераз примітивної виробничої традиції, що нераз не стоїть на належній висоті технічної перфекції, але зате дає прекрасні зразки своєрідної народньої культури.

Українське ремісництво не таке здиференційоване як у інших, західніх народів із більше розвиненою технікою, але воно обохплює дуже широкі кола нашого селянства, що звичайно вміє орудувати найпотрібнішими ремеслами та вдається до окремих, так мовити „фахових" ремісників тільки в конечних випадках або задля досконалости чи майстерности їхніх виробів, що дуже часто привязані до деяких місцевостей або навіть територій (напр. гончарські вироби до Полтавщини, Поділля й Західньої України, мосяжництво до Гуцульщини і т. д.). Деякі форми ремесла перейшли вже в руки специялістів, інші, навпаки, наслідком обставин здеґенерувалися, вийшли з ужитку або й перейшли справді в руки чужинців. Вкінці й новочасна фабрика знайшла доступ до села й виперла ручну роботу своїми дешевими виробами.

Найголовніші й найважніші ремесла концентруються у нас коло обробки сирівців, а саме рослинних, звіринних і мінеральних, до чого в дальшому прибуває ще обробка металів і виріб деяких предметів мистецтва. Найбільше наших ремесел звязані з обробкою рослинних і звіринних сирівців, але коли переглянути все наше народнє виробництво, то покажеться, що обсяг нашого ремісництва дуже широкий та дуже ріжнородний, тільки що замало знаний та проcліджений. Це ясно вийшло із звязкого викладу прелеґента, що, не запускаючися в деталі, схарактеризував у загальних рисах сучасний стан і історичний розвиток наших найважніших типів ремісництва.

До найбільше поширених і найдавніших занять належить у нас обробка рослинних сирівців, зокрема дерева й конопель. Дерево грало у нас майже аж до XIX-го століття основну ролю в народньому господарстві, починаючи від звичайного кілка й кінчаючи хатами й церквами. Стара українська культура була з малими виїмками „ деревляна" й ще за нашої памяти майже кождий господар умів орудувати сокирою й визнавався на всіляких деревляних роботах і між іншим розумів добре лісову техніку рубання й заготовлювання дерева. Окремим ремеслом сталося **рубання дерева** тільки в лісових околицях, особливож у Карпатах, на Поліссю та над Десною.

Найстаршим деревним ремеслом на Україні треба вважати **теслярство** й про місцевих „древоділів" згадує вже наш початковий літопис. На автохтонність цього старого ремесла вказує зрештою майже чисто українська й одностайна на цілому просторі України будівельна термінольоґія, зближена в дечому до південної й західно славянської й цілком відмінна від московської. На окрему увагу заслугують церковні теслі, що ще донедавна без великих „плянів" і „будівничих" будували наші сільські деревляні церкви та дзвіниці, а місцями теж більші міські будинки, ратуші, громадські доми, заїзди і т. д.

Із дальших деревних ремесел найбільше поширене **бондарство** (боднарство), що своєю старинною славянською термінольоґією зближує нас теж із півднем і заходом і має дуже мало спільного з Московщиною.

Із **столярством** звязаний у нас виріб усяких господарських і домашніх знарядів і меблів, що нераз визначаються прегарними формами й мистецькими прикрасами. Сюди належить і **ложкарство.** Для деяких деревляних виробів уживають окремих токарень, при чому високоартистичною вартістю визначаються гуцульські **токарські** вироби. У звязку з тим стоїть дальше **народне різьбарство,** з другого боку **стельмацтво** й **колодійство.** Широко розвинулося у нас **ткацтво,** а саме виріб полотна, сукна й повсти (**шаповальство).** Високого розвитку досягнуло на Україні **килимарство** й **коцарство,** а далі виробництво плахт і поясків. Віддавна згадується теж у нас **кравецтво.** В давнину було у нас незвичайно поширене **чинбарство, кушнірство** й **лимарство. Шевство** й **чоботарство** тримаються до сьогодні по всій Україні.

Обробка мінеральних річевин знана у нас віддавна й виявляється головно в **земляних роботах, будівництві** і ліплених **хат, гончарстві** та склярстві. Зокрема до великого розцвіту дійшло у нас гончарство, з яким звязане далі **кахлеве, порцелянове** та **фаянсове** виробництво.

Ремесла, звязані з обробкою металів, у нас ще мало розслiджені й вони часто входять у сферу гутництва й промисловости. Та їх теж не бракувало й не бракує й вистарчить хочби згадати **ковальство, мосяжництво, золотництво, сницерство** та **лірництво,** щоб заперечити доволі загальному поглядови, що металеве виробництво у нас (крім мосяжництва) спочиває тільки в руках чужих ремісників.

ДОБРИЙ ПРОВІДНИК.

(Свобідно за Ф. Паскеном).

(8)

— Іди їсти! — сказав Хойнич.

Пес вибіг назад з хати і взявся до кости.

— Тепер підемо спати, — сказав Хойнич. — У мене буде вам вигідніше як під чистим небом на землі. В хаті тепліше і цілі купи ріжних кожухів. Я, бачте, деколи й лиса вполюю, деколи оленя, деколи вовка. Є на чім лежати... А ви, — сказав, звертаючися до Завади — Татар не бійтеся поти, поки моя собака не зголосить їх.

Всі полягали і по хвили спали твердим сном. Аж другої днини, вже досить пізно розбудив їх крик господаря.

— Ану, спюхи! Сонце вже зійшло. Снідання готове. Хоч вже пару годин ясно, Татари не зголосилися. Мабуть втратили вашу тропу, або погадали собі, що не виплатиться гнати за вами і тратити власні коні для такого коня, як кінь Завади. Я не взяв би його, хоч би хто дарував мені з доплатою.

— Підете зі мною подивитися на боброву кольонію? — спитав своїх гостей, коли поснідали.

— Дуже радо піду, — сказав Дибович.

— А я не цікавий, — додав Завада, обиджений, що господар глузує з його коня.

— Підемо без рушниць, бо вони там не будуть нам потрібні, — сказав Хойнич до Дибовича.

Вийшли оба. Пес глянув на свого пана і побачивши, що сей кивнув головою, побіг за ними. Хойнич ішов жваво, тільки, що налягав на ногу, наче би мав зросле, закостеніле коліно. Як сідав, то одна нога все лишалася витягнена. Ішли поволи, балакаючи, пів години. Нараз Хойнич зупинився, поклав на уста палець одної руки, другою показав у сторону малого ставку. Там була кольонія бобрів.

— Сядьмо на сій колоді і сидім тихо. Побачите, як вони будують.

Посідали, позакурювали люльки і дивилися. Пес ляг кільканацять кроків за ними Нараз пес сильно залаяв, потому заскавулів. Оглянулися і побачили собаку лежачу на хребті. Тріпала ногами і скімліла. Причина була ясна, бо з собаки виставав кінець стріли.

— Татари таки прийшли! — шепнув Хойнич. — Ми без зброї. Я лише ніж маю.

В тій хвили заревло сім ротів і з кущів вистрибнули сім Татар. Передущий з луком в руці крикнув:

— Конокради, здайтеся!

Татари мабуть бачили, що оба без рушниць, тож тому були такі сміли.

Ледви Татари показалися, сталося щось таке, від чого на хвилю, кромі одного Хойнича, всі остовпіли. Хойнич вхопив за свою ліву стопу, відірвав свою власну ногу аж по коліно, став на праву ногу і лівою так вдарив по голові передущого Татарина з луком, що він захитався і впав. З очей інших Татар бив жах. Повідверталися і втекли. Хойнич зареготав.

Дибович далі сидів на колоді і стуманілий дивився, як Хойнич, підскакуючи на одній нозі, вернувся до колоди, назад сів на ній коло нього і став до коліна причіпати вирвану ногу. Аж тепер Дибович доміркувався, що то деревляна протеза.

— Ви ідіть до того Татарина і звяжіть його, щоби не втік, як очуняє! — сказав Хойнич. — Як моя нога відросте, то прийду помогти вам... Бідна собака! Вже не кивається.

Дибович пішов до Татарина і своїм ременем звязав його руки. Коли надумувався чим звязати ноги, Татарин розплющив очи. Дибович спитав його:

— Треба було тобі того? Щож тепер з тобою буде? Мабуть знаєш, що степові закони дуже строгі.

— Злодії, конокради! — засипів Татарин.

— Я?! — крикнув Дибович, здивований і розсерджений такою безличністю, таким обертанням кота хвостом. — Я конокрад? Чи то може я загнався аж сюди за твоїм конем?

— Не робися дурним, будьто би не знав, як воно є... А може справді ти не знаєш? — додав Татарин, погадавши хвилю. Я ішов за вами обома, щоби відобрати мого коня, котрого вкрав твій товариш, той Завада. Ти помагав йому втікати з краденим конем. Ще й убив два коні моїх приятелів. Відколи впали їх коні, застрілені тобою, вони затялися відшкодувати твоїми кіньми.

Аж тепер Дубович доміркувався, чому поведення Завади було чомусь таке чудне, і чому він зараз від першої хвилі мандрівки знав, що треба соколитися, бо їх будуть напаствувати Татари.

— Воно може й правда, що ти кажеш, — відповів Татаринови. — Як покажеться, що мій провідник справді вкрав твого коня, то пущу тебе і ти того коня назад дістанеш.

— То він твій провідник? Гарний мені провідник, що сих сторін цілком не знає, бо ніколи не бував тут!

— Хойнич чув цілу ту розмову і сказав:

— Возьмім його до хати. Випитаємо того провідника. Я гадаю, що так було, як сказав Татарин.

Пішли. Хойнич ішов перший, за ним Татарин, за Татарином, для обережности з ножем в руках, Дибович. Коли підійшли до хати, Завада сидів на порозі. Побачивши Татарина, поблід. Не тому, щоби боявся звязаного. Потерпав, що тепер виявиться правда.

— Звідки ви взяли вашого коня? Ви мені вже казали, що купили його за вилінений кожушок, та я хотів би знати, як воно по правді було.

Завада доміркувався, що Татарин вже сказав про те, яким способом втратив свого коня, і яка була причина татарської напасти. Поміркував собі, що для нього буде найліпше вже не брехати, а сказати щиру правду.

(Кінець буде).

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ВИЛКС-БЕРІ, ПА.

Ювилейне Свято У. Н. Союза.

Заходами відділів. 29, 30, 48, 99, 169, 223, 278, і 319 у Вайомінг Велі, повіт Лузерн, Па., відбулося в неділю, 12 серпня, ювилейне свято. Свято стягнуло великий здвиг народу, не дивлячися на злу погоду. Рано, в 11-тій годині, у прегарнім павільоні в Sans Souci парку відправили три священики: о. Мирон Стернюк з Плимут, о. Волод. Обушкевич з Гановер і Ярослав Скроцький з Бервік Службу Божу з панахиду за помершими членів У. Н. Союза. Злучені два хори, з 100 осіб, з Гановер-Глен Лайон і з Плимут під орудою дяковчителів п. М. Сокільського і п. Н. Демкова, співали підчас богослуження. О. М. Стернюк виголосив проповідь, у якій заявив, що У. Н. Союз є не тільки нашим „Батьком" але й нашою „Мамою", котра вшила нам малоруську, руську, лемківську сорочку, яку тепер носять усі Українці і яка тепер називається тільки українська.

Забав і атлетичних змагань не було з причини цілоденного дощу. По обіді в 2-гій годині 30 мінут почався Святочний Концерт. Почато його відсп. злученими хорами "Star Spangled Banner", гимном У. Н. Союза і „Далека Ти, а близька нам".

Потім предсідник комітету свята, В. Крайківський відкрив офіційно святочний концерт короткою промовою, в якій висказав ціль свята, і покликав о. Я. Скроцького з Бервік, щоб уділив для присутних "Invocation" по англійськи.

Дальше п. Д. Капітула, головний контрольор У. Н. Союза, виголосив вступне слово, котре присутні вислухали з найбільшою увагою.

В тій хвили звився на сцені Чарлз Н. Ловленд, майор міста Вілкс-Бері. Він виголосив інтересну промову про Українців у повіті Лузерн, їх національну ношу, співи, організацію і добрі горожанські прикмети.

За ним став перед мікрофоном, як і перші бесідники, головний секретар У. Н. Союза, п. Д. Галичин. Бесідник, наводячи багато фактів, говорив про минувшину У. Н. Союза і про його будучність, та доказував, що зріст членства У. Н. Союза це початкові прояви створення вільної української держави.

По гр. Галичині говорив місцевий український адвокат, А. І. Завойський. Цей говорив по англійськи про початки нашої організації, згадував старих піонірів, взивав до єдности та передовсім звертався до нашої молоді.

Всі бесіди були переплітані українськими піснями, котрі співали: хор з Гановер-Глен Лайон, під диригентурою п. Сокільського; хор з Плимуту під диригентурою п. Демкова; хор з Бервік під о. Скроцьким і мужеський хор св. Михаїла з Бреслав під проводом п. Кацана.

Соля і декламації віддали з докладністю панночки з гановерського хору: Швантківна, Мага і Цірко.

Під до 6-тої години предсідник комітету, гр. В. Крайківський, подякував отцям духовним, головним урядникам У. Н. Союза, бесідникам, дяко-учителям, співакам і деклaматорам за їх труд, а комітетови свята за „залізну дисципліну". Відспівано всіми „Америка" і „Ще не вмерла Україна" і на тім закінчено велике свято, якого довго не можна буде забути.

Танці соток нашої української молоді в прегарнім павільоні під звуками добірної музики зробили незабутне враження.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІЙ ДО СВОГО.

Свій до свого — це найкращий народній клич, котрим якаиебудь нація може повеличатись. Але лише тоді, як цей клич практикується ділами, а не словами.

Бо належати до своєї організації, разом зі своєю родиною, купувати всі свої конечні товари, потрібні в щоденнім життю, у своїх бизнесменів, полагоджувати всі свої конечні справи у своїх адвокатів, лікуватись у своїх лікарів або давати якусь свою будову своєму будівничому — це найкраще діло, яке можемо зробити.

Бо в українських організаціях, бизнесах і професіональних бюрах працюють українські урядники і робітники.

Кождий з тих урядників і робітників має родину. Їх діти з їх тижневої заплати не тільки що щасливо виростають на українських патріотів, але також у школах учаться на бизнесменів і професіоналістів і як такі на кождім місці боронять нашого не менше вченого брата від визискувачів.

Яке це гарне діло! Гроші, зароблені українським робітником, ідуть на поміч Українцям. А як ви йдете до чужинців і даєте свої гроші чужим урядникам, бизнесменам і професіоналістам, то чужі родини й чужі діти користають, а ми дальше лишаємось бідними.

Ми нераз завидуємо чужим, що в них прекрасні міліонові організації, великі бизнесові підприємства, славні доктори й адвокати, і мешкають у прекрасних домах та їздять гарними автами.

Це все, що чужі мають, то хіба завдяки цьому, що вони вже від літ не на словах, але в практиці шанують слова „свій до свого!" Ми, Українці, на жаль, тільки словами орудуємо.

Нема чого стидатися сказати правду самим собі. Чужинці піде до свого купити щось, чи полагодити якусь свою справу, навіть і десять миль від свого дому. Ми дуже часто навіть через улицю не підемо до свого. В чужинця його організація, газета, бизнесмен і професіоналіст у се перші. В нас є звичай казати, що це не робить ріжниці: свій чи чужий.

Чужинці тішаться, як котрийсь із їх народности робить сукцес, — бизнесмен, адвокат, доктор чи будівничий. Ми кажемо: „А то що, або він не може йти до фабрики так, як я?"

Чужинці тішаться, як хтось із їх народности робить сукцес. Ми тішимося, як бачимо, що наш громадянин не зробив сукцесу, а ще більше тішимося, як ми були причиною його упадку.

Ця наша огидна ненависть і зависть всіх нас загнала нині над беріг пропасти. І більша частина нас тут в Америці тішиться зі своєї недолі.

Булоб гріхом, Божим і народнім, писати, що всі ми так робимо. Серед нас є патріоти. Ми вже маємо одиниці, які ніколи не підуть до чужого; хіба тоді, як нема свого. Алe булоб також гріхом, якби ми затаїли правду, що ще нині є серед нас такі, що говорять, що це не робить ріжниці, свій чи чужий; такі, що говорять: „А то що, або він не може йти до фабрики так, як і я?"

Ця більша половина нас ніколи з нічого не є вдоволена. В неї все, що тільки урядник організації, бизнесмен чи професіоналіст зробить, не є добре. Від колиски до гробової дошки в цих одиниць все, що своє, то фальшиве й дороге.

Сумно писати такі слова. А ще сумніше їх читати. Алe правди нема де діти, бо воно так є. Ви і я знаємо, що воно так є, отже чому таїти правду? Гарні слова нам нічого не принесуть. Правда принесе нам усім користь. Ми мусимо вже раз зрозуміти, що не гарними словами збудуємо величаві організації, бизнесові підприємства і славних професіоналістів, але щирим ділом. Чим скорше станемо справедливі самі супроти себе, тим скорше буде нам усім лiпше.

Антін Пашук.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У звіті Контрольної Комісії подано помилково, що Головна Контрольна Комісія урядувала на днях 12—15-го липня, а повинно бути на днях 9—14-го липня 1934.

Мудрий батько.

Жінка: Не бий Володка, зажди, аж другий раз це зробить.

Чоловік: А як не зробить?

ПОВЧАЮЧИЙ ПРИКЛАД.

Проходячи недавно по семій вулиці в Ню Йорку, я звернув увагу на жінку, яка сиділа на хіднику, на якійсь розбитій скрині, й пильно читала газету. Я кинув оком і побачив, що вона читає в „Свободі" статтю про жіночий конгрес у Станиславові. Видно було, що ця жінка не належала до вправних читачів, бо, читаючи, шепотіла й пальцями притримувала стрічки. Вона читала з таким захопленням, що зовсім не помічала нічого, що робилося навкруги.

По всьому видно було, що ця жінка змучена тяжкою працею й ось тепер вийшла на вулицю, щоб трохи відпочити, а тимчасом узялася за читання рідної газети й у ній читала вона не новинки про якісь сензаційні події, не повідомлення про „гарно" відбутий баль, чи забаву, але читала поважну статтю, що говорила про український жіночий рух, що говорила про організацію і поступ її сестер у Рідним Краю. Можна припускати, що ця робітниця й тут в Америці також належить до національних організацій та по змозі щиро працює на користь їх розвитку. А може тяжка робота й брак часу не дають їй можливости прилучитися формально до жіночого руху, але фактично вона живе тим рухом, вона працює для піднесення української жінки, вперше чергу підносячи себе саму.

Велике признання, честь і пошана належиться отаким скромним, часто невідомим, мовчазним робітникам на українському національному полі. Вони, коли не працюють серед інших, то працюють самі над собою. А коли би більше було таких, що працюють самі над собою, що стараються себе піднести вище й хоч не формально, але головно фактично прилучитися до українського національного життя й руху. Заслуги таких одиниць часто більші від „заслуг" багатьох галасливих „діячів" і „проводарів", які більше роблять шкоди, ніж прислуги, розбиваючи організації, замотуючи їх працю ріжними проектами, внесками, нарiканнями й т. п. Це одно.

Друге. Чи не має бути ця жінка прикладом для тих, що люблять дуже багато говорити, критикувати одну чи другу газету, а тимчасом ніколи не читають її, хіба лише час від часу переглянуть наголовки та оголошення. Такі критикомани забувають, що щоб критикувати щось, то треба його добре знати й у першу чергу знати досконально те, або тoго, що критикується. Є наша мудра поговірка і її треба памятати: „Вік живи — вік учись", бо нема межі розширенню знання.

Іван Бондар,
Ню Йорк, Н. Й.

ВОВКИ І СОБАКИ В ЛЯПОНЦІВ.

Аксель Мунте, шведський лікар і письменник, оповідає в книжці „Про життя та смерть" дуже радо про звірята. Тому теж він зацікавився собаками та вовками, як відвідав Ляпляндію, найбільше на північ положену частину Скандинавії. Ляпонці, як відомо, плекають великі стада ренів, яких найбільшим ворогом є вовк, а також рись і орел. Та давніше їх стадам загрожували й собаки. Та ляпонські народні оповідання кажуть, що собака, найхитріший з усіх звірів, скоро зрозумів, що йому ліпше оплатиться працювати з людьми, ніж з вовками. Тому сказав, що вступить на службу до Ляпонців, коли за життя обходитися будуть з ним як з приятелем, а як прийде його година смерти, щоб його повісять. Тому Ляпонці й до нині вішають собак, коли вони до роботи вже застарі. Вішають і новонароджені щенята, коли для них не мають досить харчів. Собаки втратили дар мови, як лише люди навчилися говорити, одначе розуміють кожне слово, яке до них промовите. Давно, мовляв, усі звірі вміли говорити, цвіти також, ба й дерева, камені: неживі річи, які сотворив той сам Бог, що сотворив чоловіка. (Лише вовка, мовляв, сотворив діявол, який у вовка переміняє і людей, коли вони допускається душогубства, а до гріху не признаються.) Тому обовязком кождого чоловіка бути добрим для звірів, а з неживими річами обходитися так, наче би вони досі чули й розуміли. На страшний суд покличуть перед Боже лице звірів, щоби зізнавали проти мертвого чоловіка. Щойно потім покличуть людей на свідків.

ПРОГРАМА ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА В СТЕМФОРДІ

50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ

буде відсвятковане торжеством на грунтах Української Католицької Вищої Школи в Стемфорді в День Праці

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 3-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1934 РОКУ

НАМІЧЕНА ПРОГРАМА ЦЬОГО СВЯТА ТАКА:

Год. 10:00 рано Архиєрейська Служба Божа з пристоящими і дияконами. Проповідь по українськи виголосить **Преосв. Кир Константин**, по англійськи для молоді **о. д-р Степан Тиханський.** Щоби проповіди могли вислухати всі учасники, будуть уставлені **електричні голосники.**

В часі Служби Божої буде співати **мішаний хор,** зложений з хорів при українських католицьких церквах з околиці Ню Йорку під управою **Андрія Гели з Джерзи Сіти.**

Для забезпеки вірних перед можливим дощем буде поставлене шатро на грунтах школи перед пропасттю, в якому правитись буде Служба Божа.

Після Служби Божої на грунтах школи і в окремім будинку побіч школи буде ПЕРЕКУСКА на пікніковий лад. Там будуть також холодні напитки. Хто хоче, може привезти собі харчі з дому, або купити в будинку коло школи через дорогу.

Порядку на грунтах буде доглядати від суботи вечора аж до кінця свята Січ з Филаделфії під проводом кошового Волчанського.

У великій салі приходської Стемфорд Гайскул, недалеко нашої школи, відбудеться **вистава „БУВАЛЬЩИНА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В КАРТИНАХ".** Масові сцени будуть відділяні членами хорів з Джерзи Сіти, Ню Йорку та Бруклина, а крім цього у виставі беруть участь наші пп. дяко-учителі з околиці Ню Йорку. В масових сценах виступають хори. **Чета копальників (майнерів)** буде мати **правдиві убрання майнерські.**

З огляду на великі кошти виставки вступ на виставу від особи буде 75 центів.

З Ню Йорку (стація Гренд Сентрал, шлях Ню Гейвен енд Гартфорд) **виїде до Стемфорду в день свята окремий поїзд (Ukrainian Special) в годині 8:20 рано** (літній час). **Ціна $1.35 в обі сторони. Поворот в годині 6:20 ввечір зі Стефорду.** 188,-

„МАДЖІ А МУТО" — АФРИКАНСЬКА КРИНИЦЯ МОЛОДОСТИ

(За П. Гонтаром.).

—o—

У бувшій німецькій кольонії східній Африці, тягнуться гори вищі як Альпи. До озера Маняра йде лише широка стежка. Цю стежку від століть витоптали слони. Та серед тих скель живуть іще й інші звірі. Великий чорний носоріг, недовірчивий, також ходить стежкою слонів, та старається не стрінути слона. Гіпопотами ревуть у багнах, піднявши голову до сонця, що кроваве зникає на західньому обрію озера. Вгорі, на стрімкій скелі чути захриплий крик павіянів, які взаємно перестерігають себе перед леопардом, що скривcя десь за відломом скелі. Цей хижак жде лише того, щоби малпи зійшли до води та щоби він зловив собі добичу. Побіч підкрадаються два хитрі шакалі; вони ждуть лише тієї хвилини, коли леопард зловить павіяна та, як наїсться, оставить їм частину добичі.

Аж ось у джунглях заясніла пара чорних очей, зпоміж дерев вилазить чоловік-карлик і наче вуж пересувається поміж високою травою. Павіяни вже запримітили карлика та перестерігають один другого. А карлик не має ніякої зброї, лише лук і три-чотири стріли. Кінці стріл загорнені в шкіру, щоби отруя не висохла. На стежці являється носоріг. Карлик лискавкою скрився за скелею. В повітрі свиснула стріла та застрягла в шкіру носорога. Навіть не настільки, щоби звір почув біль. Носоріг стрясся лише трохи, начеб хотів позбутися докускуючого терня. Та нараз тілом його пробігає горяч. Зробив іще чотири-пять кроків, потім розставляє ноги широко, щоби не впасти. Та дарма, перевернувся неживий на камінню.

Карлик вискакує зза скелі, озирається дико та тривожно. Бо його ворогом є не лише слон і лев, а й кожний Мурин. Він, первісний мешканець східньої Африки, вигнатий зпід права, карлик вантіндіга. Стоїть перед добичю, оглядає її докладно. На спорохнявілій скелі та на деревах витинає ножем знаки.

На другий день вечором зашелестіло в джунглях. Показалася стара жінка. Не має ще певно й двацять пять літ, та вона страшно змаргана. За нею іде кілька дівчат і хлопців. Сідають біля вбитого носорога. Карлик обережно викраює стрілу. Сидять і їдять, аж животи їх напучнявіють і поки з добичі не останеться нічого лише шкіра та кости.

Потім скелями йдуть до озера. Там над стрімким склоном знімається пара з землі. Пять джерел розливає до озера кипучу воду, пересичену сіркою та залізом. Ціла родина лягає в воду трохи дальше, де вже вода не така горяча. Карлики відсвіжуються, їх лиця веселішають. Криниця молодости від століть покріпляє їх. Маджі а муто, велика тайна східньої Африки.

Карлик бере лук і стріли тай зникає в джунглях. Родина скривається за вистромом скелі й тут жде знаку карлика, що знову сполював якогось звіра.

Та що це? Чути лоскіт, доходять людські голоси. Зявляються Мурини! Ненависні Мурини, а з ними люди, яких лице біле, наче піря пеліканів. Везуть їх якісь тарахкотячі звірі на колесах аж до скелі. Ставлять якісь дивні хати, розпалюють ватру, запах печеного мяса дразнить нюх карликів.

У ночі карлики підходять до дивного табору й бачать дивні речі. Через потоки ті люди перекинули мости, широку стежку прорубали через джунглі. Позривали ліяни (вючкі ростити), позрубували дерева. Тарахкотячі „звірі" пересунулися ровами та зіхали долі скелею, переїхали содовим намулом озера, не знали стриму та передісталися аж до царства карликів-вантіндігів. Прийшли здобувати їх землю.

Як стало світати, родина карликів усе ще скривалася за скелею та недовірчиво позирала на ворожий табор. Вони розложили там якісь дивні апарати, які закривають гиляками, що нічого не видно. За апаратами стоять непорушно люди з крісами. На високих деревах розложили такі самі апарати, а табор переложили в глибину джунглів. Все затихло довкола Маджі а муто.

На стежці показується слон, за ним носоріг і знову перекликуються павіяни, бо леопард зачаївся, щоби зловити добичу. Апарати йдуть у рух: це білі люди роблять фільмові знимки. Вантіндіга показався з криївки. Він переконався, що ті білі люди не злі. Вони не вбивають його, не стріляють трийливими стрілами, а їх вороги — Мурини співають про кохання та їду (чанкулям), не про війну, якої карлики так бояться. Вантіндіга йде собі з луком далі, а білі не займають його. Та як убив стрілою великого водного кізла й пішов до улюбленої криниці Маджі а Муто, був уже огірчений. Бо в горячих джерелах зі сміхом купалися кілька великих людей, багато більших від нього, а їх тіла — ах! були білісенькі! Яка погана барва!

І вантіндіга тихесенько пішов собі далі.

Сила звички.

Резервовий старшина, популярний футболевий грач, відбуває військові вправи. Комaндант полку приступає до нього на маневрах і питається:

— Що ви зробили би, колиб ви були командантом відділу, а ворог наближався би, як ви булиб на лівому крилі?

—Я заразже перейшов би на другу сторону.

— Чому?

— Бо я призвичаєний грати лише на правому крилі.

—o—

Сімдесятьлітній французький провідник Клемансо проводив останні літа життя в місцевости, в якій мав приятельку. То була молода, гарна жінка, якої чоловік проживав усе в Парижі. Тому Клемансо міг із нею що-дня стрічатися.

Раз спитав Клеманса хтось із знайомих:

— Чи будете бачитися сьогодні з вашою приятелькою?

— Сьогодні ні, — промовив Клемансо. — Її старий приїхав!

—o—

МАНДРІВКА ПО МАКЕДОНІЇ.

Цікаво описує свої враження з подорожі по Македонії Англієць Джордж Кінґстон.

Пульманівський поїзд мчиться дикою долиною Вардару серед стрімких скель, маєстатичних лісів із столітніми деревами. Нараз краєвид поширюється, показуються врожайні поля, а посеред них стара столиця душанів, Скопле, із стрункими мінаретами. На двірці сербські селяни й Арнавти (Македонці) в нац. одягах, жінки з серпанками на лиці. На плечах двигають тяжкі коші. Автора шарпають за одежу, просять „бакшишу"; інші думають, що він лікар, і розповідають йому своє горе. Хлопчиська обскочили автора, хочуть нести його клунки, та як лише сербський жандарм підкрутив вуси та пустився до них, вони вмить розбіглися, полишивши клунки на землі. Поліцай підійшов до Кінґстона, спитався, куди хоче йти, та сказав, що сам готов посаджити йому. Коли Кінґстон відповів, що до Охриди, жандарм узяв клунки та сказав, щоби йшов із ним, бо сам не допитається дороги.

Який кільометер далі є стація охридської залізниці, коротко званої „Пампурче". На коліях стоїть кілька вагонів, перед ними маленька льокомотива. Цілий вагон першої кляси — це чотири сидячі місця, а такий „високий" що як встаєте та не вважаєте, набєте собі гудза на голові. Вагон не має освітлення, зате перед кожним подорожним світиться свічка. Поліцай радить мені порядно запастися в харчі, бо ніколи не можна знати, як довго потреває подорож.

Що пять кільометрів поїзд зупиняється. Подорожні виходять із вагонів, уладжують собі порядний пікнік і цікаво приглядаються, як для дальшої подорожі доносять воду ведрами. Перед відїздом кондуктор особисто контролює, чи котрий з подорожних не остався, і поїзд посувається до дальшої стації по пятнацять кільометрів на годину…

Нараз вагоном шарпнуло, всі клунки попадали на долівку. Поїзд станув. Що сталося? Ах, нічого, маленька катастрофа: поїзд вискочив із шин. І ось високий кондуктор, зігнувшись, увіходить до вагону тай каже: „Чи не висілиб ви, панове, та не помогли би трохи?"

Серед сміху та жартів два останні вагони, що були вискочили зі шин, подорожні знову уставляють на шинах і подорож іде далі. Такі випадки тут нічого надзвичайного, та, як кажуть, вони вже заздалегідь зараховані до подорожі.

Підчас дальшої їзди я висловив необережну думку, навіщо тієї залізниці. Та я, не хотячи, образив сербський патріотизм. Один із подорожних пробурмотів: „Та що ви собі думаєте, пане, цеж культурний здобуток, одинока правильна комунікаційна й почтова сполука в цій ще недоступній околиці".

Ми минули найбільше на цьому шляху місто Петово, тепер ідемо дикою, романтичною околицею. Що пів кільометра подвійна стежка, що десять кільометрів новий будинок, побудований з цегли — це жандармська станиця. На них, щоби залізницю охороняти перед нападами Арнавтів які тут недалеко альбанської границі терроризують населення.

У вагонику страшна духота, а на дворі шумлять дикі гірські потоки в глибоких проваллях. Темні смерекові ліси та гранітові скелі, це мальовничі рамці околиці. „Бреґаліште". Всі подорожні виходять із вагонів і походжають собі по добре втоптаній стежці. Щоби заощадити кошти будови тунелю, залізниця робить величезний лук, тому пішки можна зайти далеко скорше, ніж заїде наш „Пампурче".

І знову звечоріло. Кости задеревіли, бо в вагонику мусите сидіти весь час скорчившись. На дворі вже темно. Світяться лише вкриті снігом верхи альбанських граничних гір.

Сіріє. Настає ранок. Мряка, що збилася в клуби перед віконцями вагоників, розпливається небаром від теплого сонячного проміння. Перед здивованими очима подорожних показується гладоньке плесо Охридського озера, окружене гострими скелями.

Охрида, чисто византійське місто, з церквами й монастирями, з прастарими звичаями, що позбавлене всякої комунікації, устоялися століттями перед усякими турецькими впливами. Охрида, це стара, несфальшована Византія.

Мене щиро приймають у монастирі св. Надма. Ігумен витає ввічливо. Супровожений черцем, переходжу тихими, поважними кімнатами. Я так нечайно перенісся з теперішности в минувшину, почуваю, наче я знайшовся в часах минулих століть. Клякаю перед багато різьбленим, позолочуваним престолом. У високій церкві сутінок. На стінах образи святих, кисти старих невідомих мистців, перед котрими світиться оливна лампадка. Одежа святих багата, сорокатa, а риси їх лиця лагідні.

У мурах старого монастиря живе ще трохи старовинної історії посеред нових часів поспіху та поступу.

На спіритистичному сеансі.

— Чи чуєте стукання? Точно в дванацятій годині зявиться дух вашої жінки.

— То певно буде чийсь інший дух — бо моя жінка, певно не прийшла би точно.

ЖАРТИ.

Свідок.

Суддя: Ви були свідком бійки цього подружа? То опишість нам, як вона пройшла.

Свідок: У перших двох рундах виглядало, що переможе чоловік, та в третій рунді виявила перевавагу жінка. На мою думку, її можна би проголосити переможницею, коли оцінювати по пунктам.

— Цей вояк… — починає адвокат, збиваючи твердження свідка.

— Не називайте мене вояком; я не вояк, лише офіцир!

— Отже, панове судді, цей офіцир, який за його власними словами не є вояком…

При іспиті.

Кандидат медичного факультету дуже слабо відповідає. Професор рад би, щоби він відповів бодай на одно питання добре.

— Пане кандидате, може скажете мені бодай який засіб, щоби чоловік зіпрів?

— Ваші питання, пане професоре.

Пампущак дістав джаб.

— Я мусів дати велику кавцію, щоби дістати джаб у тому підприємстві.

— А що тепер робиш у тому підприємстві?

— Вважаю на це, якби то назад дійти до моїх грощей.

— Я все дивуюся, як ваша жінка дуже добре розуміється на цінах домашньої птиці. Вона мусить бути дуже добра господиня.

— Добра господиня… гм… вона лише їздить автом, а глупі кури й гуси попадаються їй під авто.

— Женишся?

— Так, з панною Присівною.

— Чи то ця, що має такі гарні румянці на лиці?

— Ні, то ця, що має при 63-тій вулиці каменицю.

— Відки знаєте панну Кунердусівну?

— О, то історична особа — з її рисів визирає минувшина!

— Чому наші добродійні товариства так погано стоять матеріяльно?

— Бо ріжні установи признають їм датки лише з чистого доходу, а не з нечистого.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 2. СЕРПНЯ. — НІМЕЧЧИНА ВДЕРЛАСЯ ДО ФРАНЦІЇ. (24)

© 1934 by United Feature Syndicate Inc

8-2

Не проголошуючи війни, Німеччина в двох районах вдерлася на територію Франції. Через нетральну державу Люксембург Німеччина завдала найбільший удар Франції, бо відразу прорвала фортифікаційну французьку лінію з тої сторони, де Французи не сподівалися. Перші німецькі війська ввійшли на 35 великих автомобілях в супроводі кінноти. За ними відразу рушила піхота й почала закріплюватися на перших позиціях на французькій території.

Біля Нансі відбувся бій французьких літаків з німецьким кермовиком. Французький літак вдарився до цепеліна і запалив його. На цепеліні згинули 25 офіцирів і жовнірів. Українці у Львові спішно приготовилися до активної участи у великих подіях. Для керування українським національним життям скоро зорганізовано у Львові Головну Українську Раду, до складу якої вперше получилися партії: національно-демократична, радикальна й соціял-демократична.

Ця рада мала завданням вказувати напрям загально-української акції в часі війни та формувати українських добровольців. Ця формація пізніще стала відома як Українські Січові Стрільці. Рада почала працювати в той час, коли австрійська армія трохи стримала свою акцію на сербському кордоні, бо вже треба було концентрувати всю свою увагу на оборону Галичини, Буковини та інших земель Австро-Угорщини, проти яких мав бути перший російський удар.

В той час, як в Европі вже почалася пожежа, що грозила стати загальною, на англійських островах панував спокій. Правда, англійський уряд уже радив майже без перерви днями й ночами, але ще здавалося, що загальна буря на континенті мине Англію. Німецький амбасадор, князь Ліхновський, відвідав прем'єра Асквіта і міністра справ закордонних, Грея. Після тої візити англійський уряд побачив, що він мусить тепер розвинути якнайактивнішу підготовку воєнну акцію.

— Я чув, що ти придумав патентовий замок проти злодіїв. Ану, покажи мені його.

— Вже не маю! Вчора вкрали мені його.